

Các dạng toán liên quan đến hàm số lượng giác

Dạng: Xét Tính Chẵn Lẻ Của Hàm Số Lượng Giác.

Định Nghĩa.

Cho hàm số $y = f(x)$ xác định trên tập D .

a, Hàm số $y = f(x)$ được gọi là hàm số chẵn nếu với mọi x thuộc D , ta có $-x \in D$ và $f(-x) = f(x)$.

b, Hàm số $y = f(x)$ được gọi là hàm số lẻ nếu với mọi x thuộc D , ta có $-x \in D$ và $f(-x) = -f(x)$.

STUDY TIP:

Để kết luận hàm số $y = f(x)$ không chẵn không lẻ thì ta chỉ cần chỉ ra điểm $x_0 \in D$ sao cho

$$\begin{cases} f(-x_0) \neq f(x_0) \\ f(-x_0) \neq -f(x_0) \end{cases} \text{ hoặc chỉ ra tập xác định của } f(x) \text{ không phải là tập đối xứng.}$$

Phương pháp chung:

Bước 1: Tìm tập xác định D của hàm số, khi đó

* Nếu D là tập đối xứng (tức $\forall x \in D \Rightarrow -x \in D$), thì ta thực hiện tiếp bước 2.

* Nếu D không phải tập đối xứng (tức là $\exists x \in D$ mà $-x \notin D$) thì ta kết luận hàm số không chẵn không lẻ.

Bước 2: Xác định $f(-x)$:

* Nếu $f(-x) = f(x), \forall x \in D$ thì kết luận hàm số là hàm số chẵn.

* Nếu $f(-x) = -f(x), \forall x \in D$ thì kết luận hàm số là hàm số lẻ.

* Nếu không thỏa mãn một trong hai điều kiện trên thì kết luận hàm số không chẵn không lẻ.

Các kiến thức đã học về hàm lượng giác cơ bản:

1, Hàm số $y = \sin x$ là hàm số lẻ trên $D = \mathbb{R}$.

2, Hàm số $y = \cos x$ là hàm số chẵn trên $D = \mathbb{R}$.

3, Hàm số $y = \tan x$ là hàm số lẻ trên $D = \mathbb{R} \setminus \left\{ \frac{\pi}{2} + k\pi \mid k \in \mathbb{Z} \right\}$.

4, Hàm số $y = \cot x$ là hàm số lẻ trên $D = \mathbb{R} \setminus \{k\pi \mid k \in \mathbb{Z}\}$.

Ví dụ 1. Hàm số nào sau đây là hàm số chẵn?

A. $y = -2 \cos x$.

B. $y = -2 \sin x$.

C. $y = 2 \sin(-x)$.

D. $y = \sin x - \cos x$.

Lời giải

Chọn A.

Cách 1: Với các kiến thức về tính chẵn lẻ của hàm số lượng giác cơ bản ta có thể chọn luôn A.

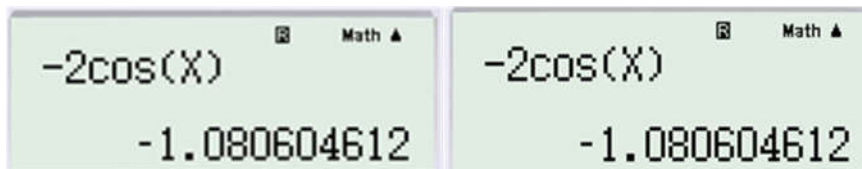
Xét A: Do tập xác định $D = \mathbb{R}$ nên $\forall x \in \mathbb{R} \Rightarrow -x \in \mathbb{R}$.

Ta có $f(-x) = -2 \cos(-x) = -2 \cos x = f(x)$. Vậy hàm số $y = -2 \cos x$ là hàm số chẵn.

Cách 2: Sử dụng máy tính cầm tay.

Ta có thể thử từng phương án bằng máy tính cầm tay, sử dụng CALC để thử trường hợp x và $-x$.

Với A: Nhập vào màn hình hàm số sử dụng CALC với trường hợp $x=1$ (hình bên trái) và trường hợp $x=-1$ (hình bên phải) đều đưa kết quả giống nhau. Vì $f(x) = -f(x) \Rightarrow$ ta chọn luôn A.

STUDY TIP:

Khi sử dụng máy tính cầm tay ta nên chú ý cả tập xác định của hàm số xem có phải là tập đối xứng không.

Ví dụ 2. Xét tính chẵn lẻ của hàm số $y = \frac{\sin 2x}{2 \cos x - 3}$ thì $y = f(x)$ là

A. Hàm số chẵn.

B. Hàm số lẻ.

C. Không chẵn không lẻ.

D. Vừa chẵn vừa lẻ.

Lời giải

Chọn B.

Cách 1: Tập xác định $D = \mathbb{R}$.

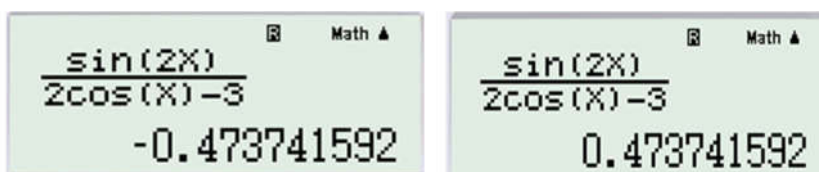
Ta có $\forall x \in D \Rightarrow -x \in D$

$$f(-x) = \frac{\sin(-2x)}{2 \cos(-x) - 3} = \frac{-\sin 2x}{2 \cos x - 3} = -f(x). \text{ Vậy hàm số đã cho là hàm số lẻ.}$$

Cách 2: Sử dụng máy tính cầm tay.

Ta có thể thử từng phương án bằng máy tính cầm tay, sử dụng CALC để thử trường hợp x và $-x$.

Với A: Nhập biểu thức của hàm số vào màn hình sử dụng CALC với trường hợp $x=1$ (hình bên trái) và trường hợp $x=-1$ (hình bên phải), ta thấy $f(1) = -f(-1) \Rightarrow$ hàm số đã cho là hàm số lẻ.

STUDY TIP:

Trong bài toán này, tập xác định $D = \mathbb{R}$ bởi $2 \cos x - 3 < 0, \forall x \in \mathbb{R}$.

Ví dụ 3. Xét tính chẵn lẻ của hàm số $y = f(x) = \cos\left(2x + \frac{\pi}{4}\right) + \sin\left(2x - \frac{\pi}{4}\right)$, ta được $y = f(x)$ là:

A. Hàm số chẵn.

B. Hàm số lẻ.

C. Không chẵn không lẻ.

D. Vừa chẵn vừa lẻ.

Lời giải

Chọn D.

Cách 1:

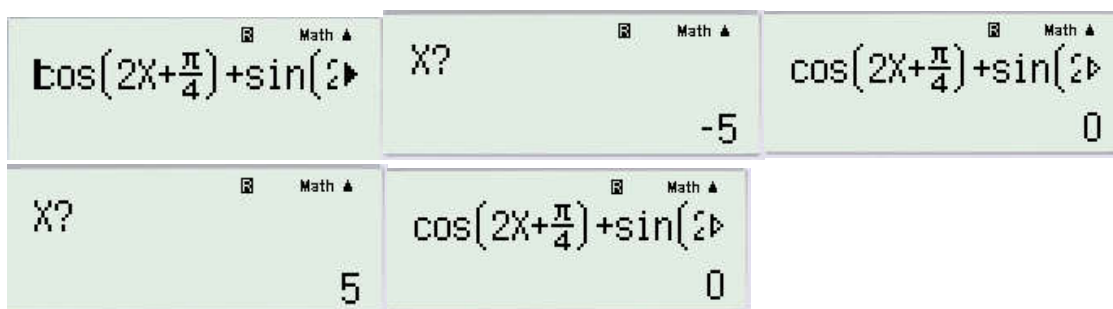
$$\text{Ta có } y = \cos\left(2x + \frac{\pi}{4}\right) + \sin\left(2x - \frac{\pi}{4}\right) = \frac{1}{\sqrt{2}}(\cos 2x - \sin 2x) + \frac{1}{\sqrt{2}}(\sin 2x - \cos 2x) = 0.$$

Ta có tập xác định $D = \mathbb{R}$.

Hàm số $y = 0$ vừa thỏa mãn tính chất của hàm số chẵn, vừa thỏa mãn tính chất của hàm số lẻ, nên đây là hàm số vừa chẵn vừa lẻ.

Cách 2: Sử dụng máy tính cầm tay.

Tương tự các bài toán trên ta nhập hàm số và sử dụng CALC để thử thì thấy cả hai trường hợp đều ra kết quả là 0. Mà $y = 0$ vừa là hàm số chẵn, vừa là hàm số lẻ vừa là hàm hằng nên ta chọn **D**.

STUDY TIP:

Hàm số $y = 0$ vừa là hàm số chẵn, vừa là hàm số lẻ vừa là hàm hằng.

Ví dụ 4. Cho hai hàm số $f(x) = \frac{1}{x-3} + 3\sin^2 x$ và $g(x) = \sin\sqrt{1-x}$. Kết luận nào sau đây đúng về tính chẵn lẻ của hai hàm số này?

- A.** Hai hàm số $f(x); g(x)$ là hai hàm số lẻ.
- B.** Hàm số $f(x)$ là hàm số chẵn; hàm số $g(x)$ là hàm số lẻ.
- C.** Hàm số $f(x)$ là hàm số lẻ; hàm số $g(x)$ là hàm số không chẵn không lẻ.
- D.** Cả hai hàm số $f(x); g(x)$ đều là hàm số không chẵn không lẻ.

Lời giải

Chọn D.

a, Xét hàm số $f(x) = \frac{1}{x-3} + 3\sin^2 x$ có tập xác định là $D = \mathbb{R} \setminus \{3\}$.

Ta có $x = -3 \in D$ nhưng $-x = 3 \notin D$ nên D không có tính đối xứng. Do đó ta có kết luận hàm số $f(x)$ không chẵn không lẻ.

b, Xét hàm số $g(x) = \sin\sqrt{1-x}$ có tập xác định là $D_2 = [1; +\infty)$. Dễ thấy D_2 không phải là tập đối xứng nên ta kết luận hàm số $g(x)$ không chẵn không lẻ.

Vậy chọn **D**.

Ví dụ 7. Cho hàm số $f(x) = |x|\sin x$. Phát biểu nào sau đây là đúng về hàm số đã cho?

- A. Hàm số đã cho có tập xác định $D = \mathbb{R} \setminus \{0\}$.
- B. Đồ thị hàm số đã cho có tâm đối xứng.
- C. Đồ thị hàm số đã cho có trục xứng.
- D. Hàm số có tập giá trị là $[-1; 1]$.

Lời giải

Chọn B.

Hàm số đã cho xác định trên tập $D = \mathbb{R}$ nên ta loại A.

Tiếp theo để xét tính đối xứng của đồ thị hàm số ta xét tính chẵn lẻ của hàm số đã cho.

$f(-x) = |-x|\sin(-x) = -|x|\sin x = -f(x)$. Vậy đồ thị hàm số đối xứng qua gốc tọa độ O. Vậy ta chọn đáp án B.

STUDY TIP

Với bài toán này ta nên xét B và C trước thay vì xét lần lượt A, B, C, D.

Ví dụ 8. Xác định tất cả các giá trị của tham số m để hàm số $y = f(x) = 3m \sin 4x + \cos 2x$ là hàm chẵn.

- A. $m > 0$.
- B. $m < -1$.
- C. $m = 0$.
- D. $m = 2$.

Lời giải

Chọn C.

Cách 1:

TXĐ: $D = \mathbb{R}$. Suy ra $\forall x \in D \Rightarrow -x \in D$.

Ta có $f(-x) = 3m \sin 4(-x) + \cos 2(-x) = -3m \sin 4x + \cos 2x$.

Để hàm số đã cho là hàm chẵn thì

$$\begin{aligned} f(-x) = f(x), \forall x \in D &\Leftrightarrow -3m \sin 4x + \cos 2x = 3m \sin 4x + \cos 2x, \forall x \in D \\ &\Leftrightarrow 4m \sin 4x = 0, \forall x \in D \Leftrightarrow m = 0. \end{aligned}$$

Cách 2: Sử dụng máy tính cầm tay.

Với bài toán này ta có thể sử dụng máy tính cầm tay để thử các giá trị. Với A và C, ta thử một trường hợp để loại hai đáp án còn lại, tương tự với B và D. Ở đây ta sử dụng CALC để thử tại giá trị x và $-x$.

Ví dụ: Nhập vào màn hình như hình bên.

Ấn CALC để gán các giá trị cho m . Ta thử với $m = 0$ thì ấn

Chọn x bất kì, sau đó làm lại lần nữa và gán x cho $-x$ ban đầu và so sánh (ở đây ta thử với $x = 5$ và tại -5).

0

=

```
3Msin(4X)+cos(2X)
0.8390715291
3Msin(4X)+cos(2X)
-0.8390715291
```

Ta thấy $f(-x) = f(x)$. Vậy C đúng. Ta chọn luôn C và loại các phương án còn lại.

$$3\sin(4x) + \cos(2x) = -0.8390715291$$

BÀI TẬP RÈN LUYỆN KỸ NĂNG

Dạng: Xét tính chẵn lẻ của hàm số lượng giác

Câu 1. Hàm số nào sau đây là hàm số chẵn?

- A. $y = -2\cos x$.   B. $y = -2\sin x$.   C. $y = 2\sin(-x)$.   D. $y = \sin x - \cos x$.

Câu 2. Hàm số nào sau đây là hàm số lẻ?

- A. $y = -2\cos x$.   B. $y = -2\sin x$.   C. $y = -2\sin^2 x + 2$.   D. $y = -2\cos x + 2$.

Câu 3. Hàm số $y = \sin x \cdot \cos^2 x + \tan x$ là:

- A. Hàm số chẵn.   B. Hàm số lẻ
C. Vừa chẵn vừa lẻ.   D. Không chẵn không lẻ.

Câu 4. Xét tính chẵn lẻ của hàm số $y = \frac{1 + \sin^2 2x}{1 + \cos 3x}$ ta kết luận hàm số đã cho là:

- A. Hàm số chẵn.   B. Hàm số lẻ .
C. Vừa chẵn vừa lẻ   D. Không chẵn không lẻ

Câu 5. Xét các câu sau:

I. Hàm số $y = \sin x \sqrt{\sin x}$ là hàm số lẻ.

II. Hàm số $y = \cos x \sqrt{\cos x}$ là hàm số chẵn.

III. Hàm số $y = \sin x \sqrt{\cos x}$ là hàm số lẻ.

Trong các câu trên, câu nào đúng?

- A. Chỉ (I).   B. Chỉ (II).   C. Chỉ (III) .   D. Cả 3 câu .

Câu 6. Hãy chỉ ra hàm số nào là hàm số lẻ:

- A. $y = \sqrt{\sin x}$.   B. $y = \sin^2 x$.
C. $y = \frac{\cot x}{\cos x}$.   D. $y = \frac{\tan x}{\sin x}$.

Câu 7. Hàm số $y = \frac{\tan 2x}{\sin^3 x}$ có tính chất nào sau đây?

- A. Hàm số chẵn.   B. Hàm số lẻ.
C. Hàm không chẵn không lẻ.   D. Tập xác định $D = \mathbb{R}$.

Câu 8. Hãy chỉ ra hàm số không có tính chẵn lẻ